

BONA PRÀCTICA:

Projecte SIMUL-IB

Introducció de la metodologia de la simulació d'alta fidelitat en l'Institut Bonanova de Formació Professional Sanitària

GRUP DE TREBALL:

Mónica Negrodo , Responsable del projecte

Professorat participant:

Laura Bádenas

Núria Andreu

Marta Cabré

Núria Hernández

Nidia Suárez

Sergi Cárdenas, Responsable audiovisuals i informàtica

Elena López, Coordinadora CFGM

Contingut

1. Presentació del centre:.....	3
2. Per què la simulació avançada com a metodologia d'aprenentatge?.....	3
3. Descripció de la bona pràctica	5
4. Desenvolupament i avaluació dels resultats	7
5. Continuïtat de la bona pràctica.....	14
6. ANNEX 2. INTRODUCCIO SIMULACIÓ EN EL CRÈDIT DE SINTESIS curs 18/1915	
7. ANNEX 3. VÍDEO “APRENEM JUNTS PER A TREBALLAR JUNTS”	15

1. Presentació del centre:

Dades del centre:

Nom: Institut Bonanova

Adreça: Pg. Circumval·lació 8, 08003-Barcelona

Web: www.institutbonanova.cat

e-mail: ibonanova@parcdesalutmar.cat

Tel: 932540497, Fax: 932540504

2. Per què la simulació avançada com a metodologia d'aprenentatge?

La formació de professionals sanitaris es reflecteix en la qualitat de l'atenció que reben els usuaris del servei de salut de qualsevol país. En l'àmbit de l'atenció de la salut és especialment important garantir la qualitat de la pràctica professional i la qualificació tècnica, aspectes que normalment es resolen amb la formació pràctica en els entorns reals. La simulació, com a metodologia d'aprenentatge, permet crear entorns que afavoreixen la consecució de les competències clau i professionals dels estudiants a partir de la resolució d'un escenari que representa una situació real, que tant pot ser resoldre amb èxit un cas clínic com una entrevista de treball. La Simulació d'alta fidelitat entenem que és una metodologia d'aprenentatge per a la pràctica d'habilitats tècniques o no tècniques. Les habilitats tècniques les entenem com les requerides per realitzar un procediment pràctic i les no tècniques com aquelles habilitats cognitives, socials i personals que complementen les tècniques i que contribueixen a la realització d'una tasca segura i eficient. Inclouen la presa de decisions, el pensament crític, la comunicació i el treball en equip.

La metodologia consta de tres fases: prebriefing, la simulació pràctica de l'escenari o "running" i el debriefing.

La primera fase, el prebriefing, implica una revisió dels objectius, una orientació sobre el maneig del maniquí de simulació i de l'entorn simulat en general, i unes normes de funcionament per a la realització de sessió de simulació, com ara els objectius de la sessió i de la metodologia, els rols, l'actitud i la confidencialitat. L'objectiu final és la d'establir unes normes de comportament i la d'establir un entorn de seguretat per a tots els alumnes amb l'objectiu de donar-los la confiança necessària per poder actuar com si d'una situació real es tractés sense tenir por a la crítica ni al judici, per part de la resta del grup. Per fer-ho es reuneixen a tots els alumnes, tant els que faran d'observadors com els que participaran, en l'anomenada sala de Debriefing. Un cop finalitzada aquesta fase, als alumnes participants se'ls acompanya a una altra sala (Laboratori de Simulació), on, abans de començar el cas, se'ls ensenya l'entorn i el funcionament dels aparells de l'escenari, aleshores es fa el "running" de l'escenari en que els alumnes resolen una situació plantejada, mentre el seus companys observen la seva actuació. Un cop finalitzada, s'ajunten de nou tots els alumnes a la sala de Debriefing per poder fer la descripció, anàlisi i conclusions del que ha ocorregut durant la simulació, aquesta ultima fase s'anomena Debriefing. Aquesta fase es considera la més important ja que és on es dona la reflexió i a l'aprenentatge. Es defineix com una conversació entre dues o més persones que revisen un esdeveniment real o simulat en la que els participants analitzen les accions i reflexionen sobre el paper dels processos de pensament, habilitats psicomotrius i estats emocionals per a millorar o mantenir el seu rendiment en el futur.

Com es pot veure el rol del professor trenca amb el models d'autoritarisme i paternalista d'un passat i reforça l'empoderament de l'estudiant en el seu propi aprenentatge.

3. Descripció de la bona pràctica

Creació del laboratori de Simulació i Sala de Debriefing

Per tal de poder desenvolupar la metodologia és necessària una infraestructura on desenvolupar diferents escenaris de situacions pròpies de la pràctica professional i on incorporar actors i/o maniquins d'alta tecnologia que poden manifestar signes i símptomes propis d'una malaltia i respondre fisiològicament a l'actuació dels alumnes. Aquest espai ha d'estar equipat a un sistema d'audiovisuals que enregistri tot el que els estudiants facin i la senyal es pugui veure des d'un altre espai, anomenat Sala de Debriefing, on la resta d'alumnes veuen en temps real el que passa al Laboratori.

En el nostre cas es va optar per fer un Laboratori sense elements fixes per poder transformar l'espai en els diferents contextos que volíem: habitació d'una unitat d'hospitalització (UH), un box d'UCI o d'urgències, un despatx de RRHH o el departament d'Atenció a l'Usuari.

Per fer la Sala de Debriefing es va aprofitar un espai diàfan existent en una aula contigua, amb pantalla i altaveus per poder veure a temps real el que passa al laboratori.

Formació del coordinador i professorat implicat en el projecte

Es va formar primer al coordinador del projecte mitjançant una formació externa per, posteriorment, va transmetre a la resta del professorat.

.

Introducció simulació a l' Institut Bonanova

En el curs 15/16 es va fer una planificació acurada dels cicles que s'anirien introduint en la metodologia. Actualment el cicles que ja hi participen són:

CICLE	MODULO/CREDITO	15/16	16/17	17/18	18/19
Cicle Formatiu de Grau Superior de Documentació i administració sanitària	MP08 UF01- La comunicació en l'àmbit assistencial - RA 2 Aplica tècniques de comunicació en la seva interrelació professional amb el pacient i familiars, seleccionant la informació adequada en cada cas.	X	X	X	X
	MP08 UF02- Orientació i assessorament en l'àmbit sanitari - RA2 Atén reclamacions presentades pels usuaris reconeixent i aplicant criteris i procediments d'actuació	X	X	X	X
	MP11 UF1 RA01 Incorporació al món laboral			X	X
Cicle Imatge per al diagnòstic i medicina nuclear	RA01 MP11 UF01 - Incorporació al món laboral			X	X
Distribució conjunta: Radioteràpia i dosimetria / Imatge per al diagnòstic i medicina nuclear	MP9 UF1 Incorporació al món laboral			X	X
Cicle Anatomia patològica i citodiagnòstic	MP09 UF01 RA01 Incorporació al món laboral			X	X
Cicle Formatiu de Grau Superior en Laboratori clínic i biomèdic	MP09 UF01 RA01 Incorporació al món laboral			X	X
Cicle formatiu de Grau mitjà de Cures auxiliars d'infermeria	C06 Higiene del medi Hospitalari i neteja del material	X	X		X
	C04 Cures bàsiques d'infermeria (participació en la Simulació Multidisciplinar)		X	X	X
	C13 Crèdit de Síntesis				X
	C11 FOL			X	X
Cicle formatiu de Grau Mitjà d'Atenció a persones en situació de dependència	MP11UF1			X	X

Participació en grups de treball externs

Millora de les instal·lacions i formació: Amb l'objectiu de millorar la nostra organització i conèixer diferents formes d'aplicar la metodologia ens vàrem posar en contacte amb diferents centres educatius sanitaris on s'aplicava la simulació en els mateixos tipus d'escenaris que nosaltres: Institut Régional de Formation Sanitaire et Sociale Rhône-Alpes, Universitat de Barcelona, TecnoCampus de Mataró, 4D-Health.

4. Desenvolupament i avaluació dels resultats

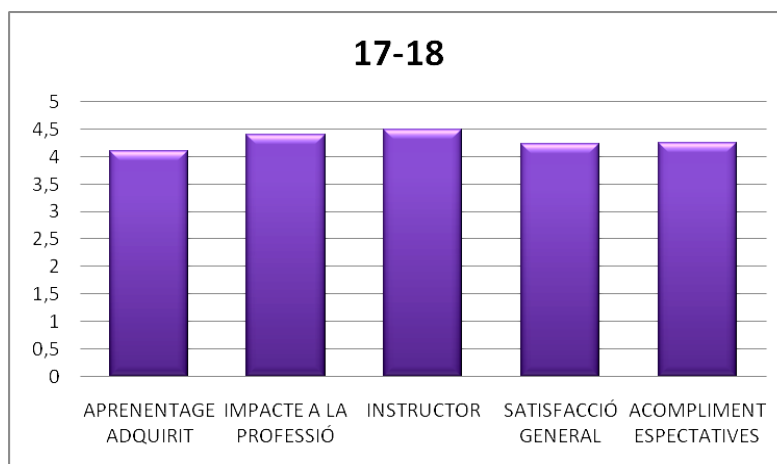
OBJECTIU 1:

*Implementar la metodologia de simulació clínica per a l'aprenentatge i avaluació de competències tècniques i no tècniques en els crèdits / mòduls més adients.
Formar estudiants mitjançant aquesta metodologia perquè obtinguin els beneficis de la simulació i siguin competents en l'àmbit professional.
Establir-la com a eina metodològica a llarg termini.*

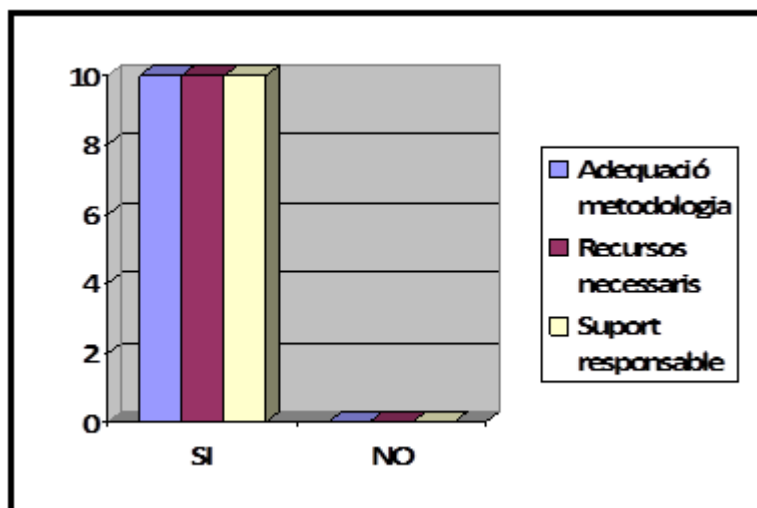
ACTIVITATS REALITZADES I GRAU DE CONSECUCIÓ:

- S'ha creat un curs al MOODLE de simulació i hi tenen accés tots els professors que apliquen la metodologia. S'hi ha penjat tota la documentació i el material gràfic de què disposem i articles i vídeos per poden ser d'utilitat. També s'hi penjaran tots els casos realitzats en els diferents cicles.
- S'està actualitzant contínuament la següent documentació:
 - Material didàctic per a la formació del professorat.
 - Documentació necessària per la posada en pràctica de les sessions de simulació.
 - Tota aquesta documentació es posa a disposició del professorat mitjançant les eines de comunicació del centre.
- S'ha introduït el concepte de Simulació en un aplicatiu propi, per poder identificar les sessions que es fan mitjançant simulació al llarg del curs i poder valorar-ho com a indicador.
- S'ha creat la figura de "Professor referent de simulació" amb l'objectiu que lideri un petit grup de professors que siguin docents de temàtiques semblants, per exemple Formació i Orientació Laboral (FOL).

- S'ha fet formació al professorat en l'eina metodològica de la simulació: Durant la primera setmana de setembre, sessions de formació en Simulació per tal de complementar la formació rebuda durant el curs 16/17.
- Reunions periòdiques amb l'equip docent per fer la tramesa del treball elaborat fins el moment, la planificació a curt i mitjà termini i els resultats de les experiències i per sol·licitar permís per a l'obtenció de recursos. Reunions periòdiques amb els professors responsables de la simulació per orientar i acompanyar-los en el procés.
- Creació d'un perfil de responsable de l'Àudio i Vídeo del Laboratori de Simulació
- Per a cada assaig o simulació s'ha establert que hi ha d'haver dos professors.
- Durant el curs 17-18 s'ha fet simulació en tots els cicles de l' Institut, de manera que tots els alumnes han tingut com a mínim una experiència en simulació, com a observador o com a participant. S'han realitzat 12 jornades, amb la posada en escena de 31 experiències de simulació, realitzades per 17 professors que han utilitzat la metodologia de la simulació com a eina d'aprenentatge i avaluació dins dels seus crèdits/mòduls.
- Després de cada simulació s'ha passat als alumnes una enquesta per valorar el seu grau de satisfacció amb la metodologia, tenint en compte els ítems següents: satisfacció general, contingut i metodologia, aspectes organitzatius, nivell d'aprenentatge i coneixement assolit. Els resultats obtinguts han estat els següents (puntuació 0-5; mostra 258 alumnes):

L'avaluació del professorat ha estat:

OBJECTIU 2

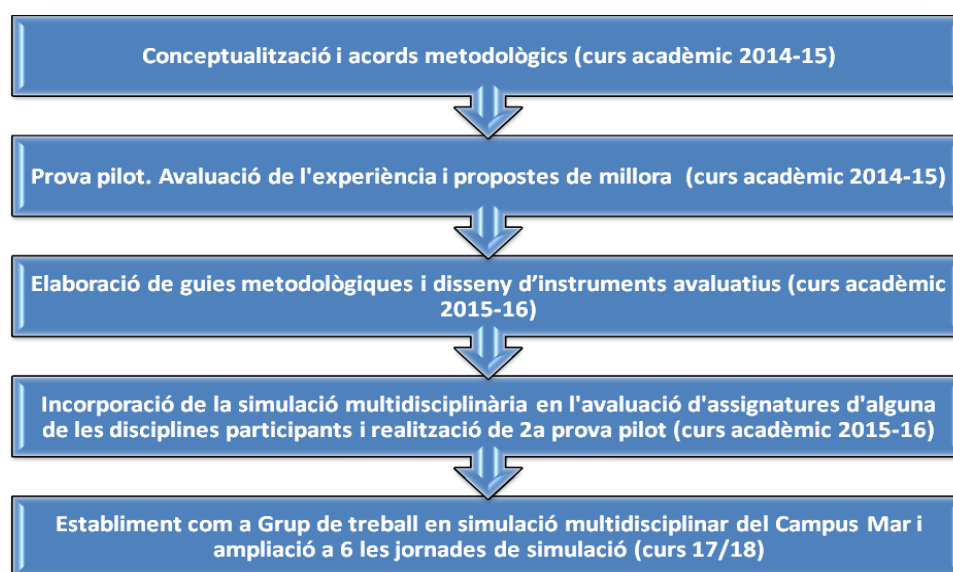
Desenvolupar projectes de simulació conjuntament amb altres institucions.

Grup de treball en simulació interprofessional del Campus Mar (veure annexos):

“Grup de Treball en Simulació interprofessional del Campus Mar” (veure annex). A l’any 2015 es va iniciar aquesta col·laboració desenvolupada per un equip de treball de professors de les diferents organitzacions docents vinculades al PSMAR. Actualment, l’objectiu del grup és poder utilitzar la metodologia de simulació clínica interprofessional per l’aprenentatge i avaluació de competències tècniques i no tècniques en estudiants de

l'àmbit sanitari de diferents perfils professionals, medicina, infermeria i auxiliars d'infermeria, mitjançant la creació d'entorns autèntics per tal que els estudiants de les tres categories interrelacionin dins de l'equip de treball i puguin resoldre els casos clínics presentats conjuntament i no, de forma individual per disciplines acadèmiques.

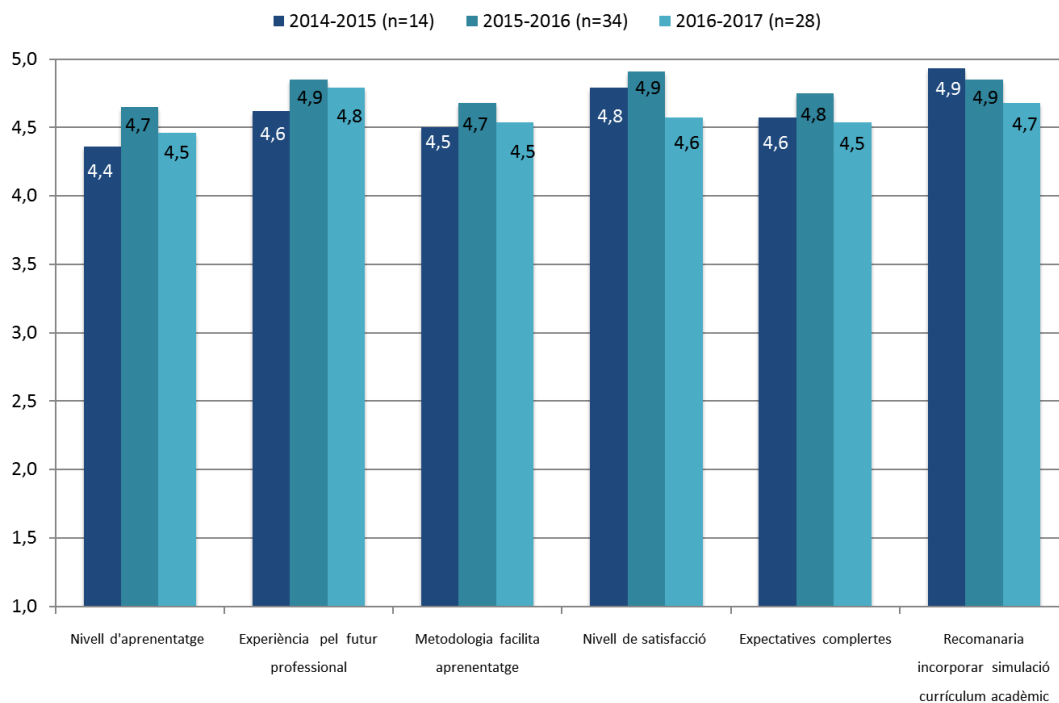
El desenvolupament d'aquest projecte ha estat de la següent manera:

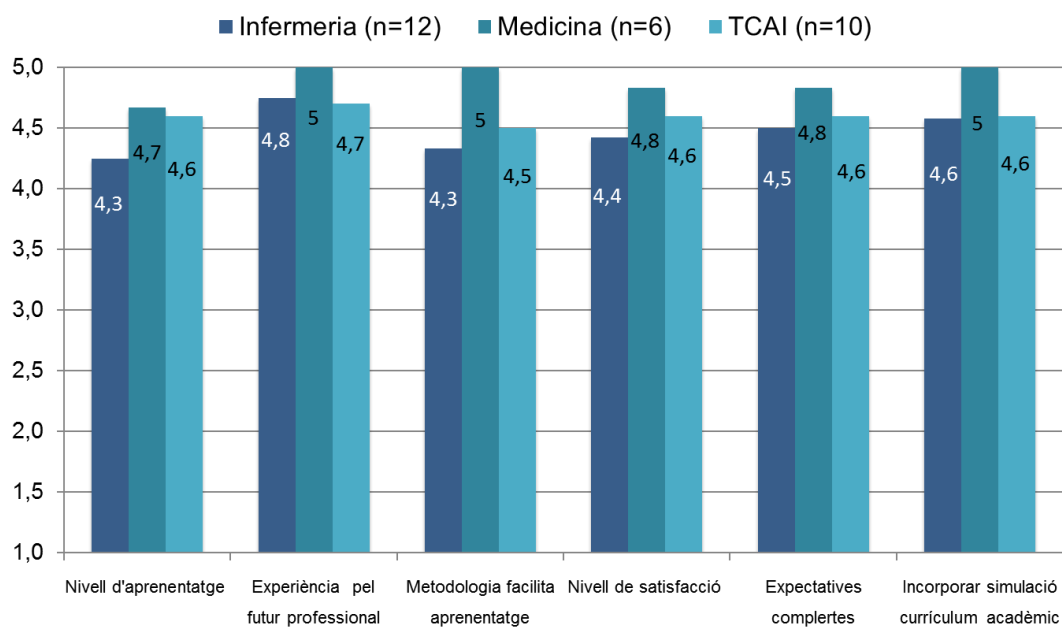
El projecte mostra una innovació educativa, única a Espanya, que pot tenir un gran impacte en l'àmbit laboral, atès que avalua competències molt apreciades actualment en el món empresarial: treball en equip, lideratge, presa de decisions i resolució de problemes.

El resultat final han estat 6 jornades de simulació multidisciplinària anuals des del curs 15-16, amb la següent valoració:

Resultats històrics

Resultats curs 17-18 per grup

Grup de treball de simulació en la Formació Professional

Dins del departament d'Ensenyament s'ha establert un grup de treball per tal d'introduir la metodologia de la simulació dins dels diferents centres de l'FP sanitària i Dependència (TAPSD). Aquest grup, liderat per Rafa Peral i Pilar Nus, té com a objectiu promocionar i afavorir la implementació de la simulació com a eina metodològica per a l'aprenentatge competencial en els cicles de les Famílies Professionals de Sanitat i de Serveis Socioculturals i a la Comunitat.

En aquest grup hi ha professors de diferents procedències: Ins Baix Camp; Ins Cal·lípolis; Ins Alexandre Satorras; Ins La Guineueta; Ins Salvador Seguí; Ins de Sales; Ins Bonanova; Barcelona; SOFPI.

Grup de Recerca d'Infermeria en simulació en Catalunya i Andorra (GRISCA)

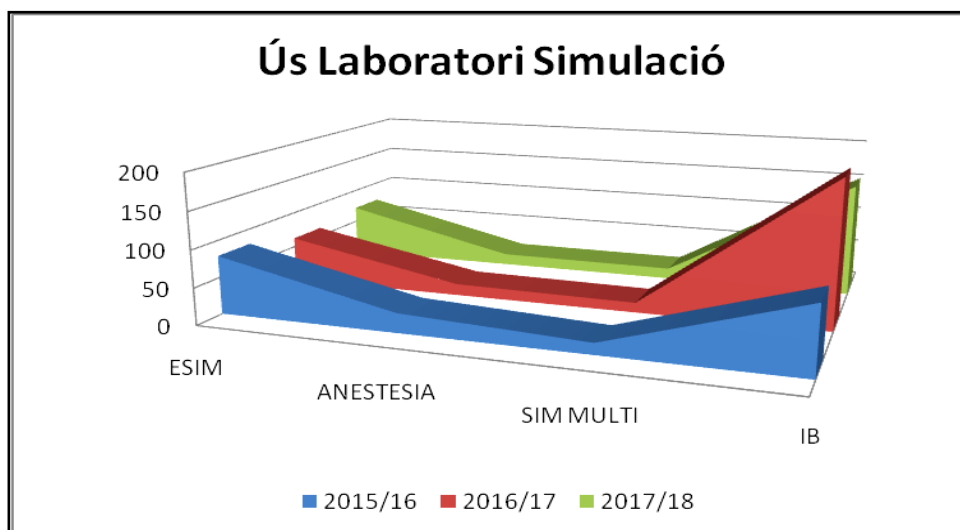
S'ha continuat la col·laboració amb grup de Recerca d'Infermeria en simulació de Catalunya i Andorra (GRISCA). Actualment s'està validant una estructura de cas clínic per servir de model a totes les institucions docents.

Altres grups de treball

Membres de la Societat Espanyola de Simulació Clínica y Seguridad del Paciente (SESSEP).

Grup de treball en criteris de qualitat per a centres de simulació de l'Hospital San Joan de Deu.

També cal destacar que l'ús de les instal·lacions de Simulació han augmentat en relació al curs passat, i es destaca l'augment corresponent al professorat de l'IB:

MILLORES REALITZADES:

- Aquest any ja s'han continuat les experiències del curs passat de simulació dins d'UF i crèdits en diferents cicles: TCAI, DS i s'han incorporat a les professores del FOL de tots els cicles de l'institut, excepte el de TAPSD, mitjançant la simulació multidisciplinar. S'han format a 12 professors que entre aquest curs i el que ve aplicaran la metodologia.
- S'ha repetit l'experiència de simulació multidisciplinar amb els estudis de medicina UAB-UPF, l'escola d'infermeria del Mar (ESIM) al final de curs. S'ha treballat durant tot el curs per poder portar a terme tres jornades de simulació, actualització de casos i millora de la documentació. Aquest curs hem incorporat nous cassos i hem començat a treballar en un video de presntació de la metodologia i en una parrilla ad-hoc de competències no tècniques que poder avaluar als alumnes.
- S'ha fet difusió del projecte en diferents escenaris, tant educatiu com sanitari.

5. Continuitat de la bona pràctica

Durant aquests darrers 4 anys hem treballat i avançat molt en el coneixement i aplicació de la simulació i fem una valoració molt positiva tant de la metodologia en sí, com dels resultats obtinguts.

Per al nostre centre, l'objectiu de la introducció de la simulació com a metodologia d'aprenentatge, va més enllà d'una qüestió d'innovació. Implica la possibilitat que persones d'àmbits o categories professional diferents puguin treballar en equip i de forma cohesionada i integradora amb un objectiu comú.

Per poder valorar com el grau de satisfacció dels alumnes i la qualitat de la formació i recolzament feta als professors que introduïen per primera vegada la simulació en les seves assignatures se'ls hi va passar una enquesta de satisfacció.

LÍNEES DE TREBALL ACTUALS:

- Formació contínua del personal implicat en el projecte.
 - Participar amb altres institucions docents en el projecte de Simulació Multidisciplinar.
 - Implementar competències tècniques i no tècniques en més crèdits/mòduls.
 - Incorporar a tots de professors de la unitat formativa de FOL dels diferents cicles en la metodologia de simulació avançada a través d'un escenari d'una entrevista de selecció de personal.
 - Avaluar als alumnes fent servir la metodologia de simulació avançada, dissenyant escenaris en el crèdit de síntesis del cicle TCAI i valorar la possibilitat de fer-ho a FOL (veure annex 2).
- ANNEXES:

6. ANNEX 2. INTRODUCCIÓ SIMULACIÓ EN EL CRÈDIT DE SÍNTESIS curs 18/19

7. ANNEX 3. VÍDEO “APRELEM JUNTS PER A TREBALLAR JUNTS”